

Motion till riksdagen 2021/22:59

av **Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2020/21:214 Utökade möjligheter att avgöra mål på handlingarna i allmän domstol

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2020/21:214 i den del som handlar om att hovrätterna alltid ska få avgöra ett tvistemål utan huvudförhandling, om en sådan förhandling är obehövlig.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att huvudregeln ska vara muntlig huvudförhandling i hovrätten i indispositiva tvistemål och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Regeringen föreslår i sin proposition några processrättsliga ändringar. Syftet är att öka flexibiliteten och ge förutsättningar för att anpassa handläggningen av mål i domstol till vad som är lämpligast i varje enskilt fall. Vänsterpartiet instämmer i att det är viktigt att utforma processrätten så att mål kan hanteras på ett både effektivt och rättssäkert sätt i domstolarna. Vidare är det viktigt att minska handläggningstiderna och förbättra genomströmningen av mål.

3 Tingsrätterna föreslås få avgöra fler brottmål på handlingarna

Regeringen föreslår att tingsrätterna ska få avgöra fler brottmål på handlingarna, dvs. utan huvudförhandling, om det inte finns anledning att döma till annan påföljd än, förutom böter som i dag, villkorlig dom eller villkorlig dom i förening med böter. En tings-

rätts beslut att en tidigare utdömd påföljd ska avse också tillkommande brottslighet ska likställas med dessa påföljder. Om den villkorliga domen förenas med en föreskrift om samhällstjänst, eller om det finns anledning att förverka villkorligt medgiven frihet från fängelsestraff, ska dock huvudförhandling hållas. Detsamma gäller om den tilltalade inte har fyllt arton år. Samtliga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändningar. Vänsterpartiet står bakom regeringens förslag i den delen.

4 Hovrätterna föreslås få avgöra fler tvistemål på handlingarna

Regeringen föreslår vidare att hovrätterna ska få avgöra fler tvistemål på handlingarna. Förslaget innebär att hovrätten alltid ska få avgöra ett tvistemål utan huvudförhandling, om en sådan förhandling är obehövlig. Vi har förståelse för regeringens ambition att utforma en modern och effektiv processrätt med kortare handläggningstider. Dock har vi invändningar i denna del, i synnerhet när det gäller indispositiva tvistemål.

Den vanligaste typen av tvistemål är de som är dispositiva. I dispositiva mål får inte domstolen själv döma att någon av parterna ska få mer än vad som begärts och inte heller mindre än vad som medgivits av motparten. Domstolen får heller inte ta beslut på andra grunder än de som parterna lyft fram i målet. Till skillnad från dispositiva tvistemål är det i indispositiva tvistemål inte tillåtet för parterna att lösa tvisten genom en förlikningsförhandling. Faderskapsmål, mål om äktenskapsskillnad och mål om vårdnad, boende och umgänge är exempel på indispositiva mål. Anledningen till att parterna inte får förlikas i indispositiva tvistemål är att staten har ett intresse av hur tvisten avgörs. Domstolen får hämta in vittnesbevisning och grunda domen på annat än vad parterna begärt och ett medgivande från en part binder inte rätten till att döma efter det.

Vänsterpartiet befarar att regeringens förslag i denna del kommer att påverka barns rättigheter i familjemål negativt. Regeringen skriver förvisso i sin proposition att möjligheten att avgöra mål på handlingarna bör tillämpas med särskild försiktighet i de indispositiva tvistemålen även fortsättningsvis. Vi anser dock inte att detta är en garanti för att barnets bästa kommer att beaktas i tillräcklig utsträckning i t.ex. vårdnads mål, som ofta är komplexa. Därför bör huvudregeln även fortsättningsvis vara att muntlig huvudförhandling ska hållas i hovrätten i indispositiva tvistemål.

Sveriges advokatsamfund skriver i sitt remissvar att förslaget är alltför långtgående. Enligt Advokatsamfundet är tvistemålen redan i dagsläget nedprioriterade i förhållande till framför allt brottmålen. Det är därför angeläget att inga ändringar genomförs som kan innebära att tvistemålen nedprioriteras ytterligare, eftersom detta i förlängningen kan leda till att allmän domstol inte framstår som ett trovärdigt alternativ till andra tvistlösningsformer. Advokatsamfundet konstaterar vidare att den föreslagna ändringen är långtgående då den omfattar samtliga tvistemål, och inte som i brottmålsbestämmelsen endast vissa typfall.

Vänsterpartiet anser, i likhet med regeringen, att det finns anledning att öka hovrätternas möjligheter att avgöra fler tvistemål på handlingarna. Inte minst för att göra processen mer effektiv och minska handläggningstiderna. Dock anser vi, i likhet med Advokatsamfundet, att regeringens förslag är för långtgående eftersom det omfattar samtliga typer av tvistemål.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2020/21:214 i den del som handlar om att hovrätterna alltid ska få avgöra ett tvistemål utan huvudförhandling, om en sådan förhandling är obehövlig. Detta bör riksdagen besluta.

Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att huvudregeln även fortsättningsvis ska vara muntlig huvudförhandling i hovrätten i indispositiva tvistemål. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Linda Westerlund Snecker (V)

Christina Høj Larsen (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jessica Wetterling (V)

Guðrun Nordborg (V)

Jon Thorbjörnson (V)